
YRITTÄJIEN KASVUPAKETTI, SYKSY 2024

Suomen yksi suuri ongelma on hidas talouskasvu. Hallitus ei ole myöskään kyennyt toimillaan aina-kaan toistaiseksi vauhdittamaan kasvua. Päinvastoin monet leikkaukset ja arvonlisäveron korotus leikkaavat kasvua.

On hyvä muistaa, että Suomen kasvu on suomalaisten yritysten kasvun summa. Siksi on olennaista, että yrittäjillä ja omistajilla on motivaatiota ja kannustimia kasvattaa yrityksiään. Lisäksi on tärkeää, että paikallisesti ja alueellisesti harjoitetaan kasvua tukevaa elinkeinopolitiikkaa. Lisäksi tarvitaan kasvua vauhdittavia toimia hallitukselta ja EU:lta. Yrittäjäjärjestö haluaa omalta osaltaan ehdottaa kasvupakettiin seuraavia teemoja:

1. Työmarkkinauudistukset
2. Työvoiman määrän lisääminen
3. Työvoiman liikkuvuuden lisääminen
4. Koulutuksen uudet painopisteet
5. Uusi TKI-painotus
6. Yhteisöveron alennus
7. Rahoitusmarkkinoiden toimivuuden lisääminen
8. Osinkoverouudistus
9. Sosiaaliturva
10. Kaupallisten sopimusten maksuehtojen parantaminen
11. Julkisen hallinnon tehostaminen ja markkinoiden avaaminen
12. Epäonnistumisen hyväksyminen ja yrittäjän uusi alku
13. Yrityksiin kohdistuva sääntely
14. Omistajavaihdoksilla uutta kasvua
15. Pk-yritysten kasvuun ja kansainvälistymiseen uusia tuki-instrumentteja
16. Työvoimapalvelu-uudistuksen onnistuttava

1. Työmarkkinauudistukset

Hallituksen pitää toteuttaa tinkimättä hallitusohjelmaan kirjatut työlainsäädäntöuudistukset, jotka helpottavat yrittäjyyttä ja työllistämistä sekä nostavat työllisyysastetta rasittamatta julkista taloutta. Nämä koskevat määräaikaisten työsopimusten solmimisen helpottamista, lomautusajan lyhentämistä, ensimmäisen sairauspäivän palkattomuutta, henkilöperusteisen irtisanomisen helpottamista, takaisinottovelvollisuuden poistamista ja YT-lain muutoksia.

Muut toimenpiteet:

- Toteutetaan paikallista sopimista koskeva lainsäädäntöuudistus hallitusohjelman kirjausta noudattaen eli siten, että työnantaja voi sopia työehtosopimuksen mahdollistamista asioista myös koko henkilöstön kanssa yhdessä. Tällä hetkellä ehdotusluonnos edellyttää sitä, että työnteekijöiden on valittava edustaja. Sopimista pitää helpottaa, ei luoda byrokratiaa.
- Jatketaan paikallisen sopimisen edistämistä lainsäädännöllä siten, että pakottavia ja puolipakottavia työlakien säännöksiä muutetaan tahdonvaltaisiksi. Kasvua voidaan luoda esimerkiksi mahdollistamalla sunnuntai- ja ylityökorvauksista toisin sopiminen työpaikoilla.

2. Työvoiman määrän lisääminen

Vuoden 2023 aikana syntyi ainoastaan 43 000 uutta suomalaista. Se on pienin määrä sitten vuoden 1836. Nettomaahanmuuton ansiosta Suomen väkiluku kuitenkin nousi. Tulevan kasvun mahdollistamiseksi tarvitsemme Suomeen lisää työvoimaa.

Toimenpiteet:

- Pysyvä oleskelulupa ulkomaalaisille Suomesta valmistuneille opiskelijoille.
- Ulkomaisen työvoiman saatavuusharkinnasta luopuminen.
- Syntyvyyden nostamiseksi ohjelma ja huomio lapsimyönteisen ilmapiirin luomiseen.

3. Työvoiman liikkuvuuden lisääminen

Suomessa työttömyysaste vaihtelee eri puolella Suomea huomattavasti. Meillä on samanaikaisesti 297 000 työtöntä ja noin 300 000 työikäistä kokonaan työvoiman ulkopuolella sekä 82 000 vapaata työpaikkaa. On olennaista lisätä työvoiman liikkuvuutta eri puolille ja eri puolilla maata.

Toimenpiteet:

- Varainsiirtoveron alennus.
- Muuttoavustuksen korottaminen.
- Vuokra-asuntojen tarjonnan lisääminen.
- ARA-asuntojen nopeampi kierto.
- Työasuntovähennyksen korotus.
- Paremmat mahdollisuuden etätyöhön.
- Liikenne- ja viestintäinfrastruktuurin kehittäminen.
- Suomeen tulevien kansainvälisten osaajien muuttokustannukset eivät jatkossa ole työntekijän verotettavaa tuloa.

4. Koulutuksen uudet painopisteet

Osaava työvoima generoi kasvua ja muutokset koulutusjärjestelmään luovat lisää tehokkuutta. Maahanmuuttajien koulutukseen ja työelämään kiinnittymiseen tarvitaan erityistä huomiota.

Toimenpiteet:

- Helpotetaan mahdollisuutta tehdä ammattikoulutus kahdessa vuodessa tiivistämällä opetusta ja ohjausta sekä varmistamalla polku työelämästä jatko-opintoihin.
- Tutkinnoissa on huomioitava selvästi nykyistä enemmän työelämäkokemus.
- Tarjotaan maahanmuuttajille mahdollisuus suorittaa ammatillisia tutkintoja ja tutkinnon osia englanniksi osana kotoutumiskoulutusta.
- Tarjotaan yrittäjän oppisopimusta maahanmuuttajataustaisille yrittäjille osana kotoutumiskoulutusta ja omistajanvaihdosten toteuttamista.
- Perusopetuksen kehittäminen siten, että jokaisella on peruskoulun jälkeen luku-, kirjoitus- ja laskutaidon perusosaaminen.

5. Uusi TKI-painotus

TKI-rahoitusta ollaan nostamassa nykyisen hallituksen toimesta. Nyt on tärkeä kohdistaa TKI-panostus sinne, missä se eniten nostaa tuottavuutta ja talouskasvua.

Toimenpiteet:

- Kohdennetaan TKI-verokannusteet ennen kaikkea uusiin yrityksiin ja pk-yrityksiin.

- Luodaan pienille yrityksille palveluita ja tukimuotoja TKI-toiminnan kehittämiseen ja aineettomaan omaisuuteen perustuvan liiketoiminnan kasvattamiseen.
- Tuetaan tutkijoita ryhtymään yrittäjiksi - yliopistoilla suuri rooli.

6. Rahoitusmarkkinoiden toimivuuden lisääminen

Uudet ja pienet yritykset eivät aina pysty avaamaan edes yritystiliä pankeista. Pankit vetoavat sääntelyyn ja sen tulkintaan, mutta yrittäjälle ei yksilöidä syitä. Suomessa laillisen yritystoiminnan harjoittaminen ilman peruspankkipalveluita on käytännössä mahdotonta. Samalla vakavarainen pankkisektori rahoittaa kitsaasti yrityksiä, etenkin kasvuhaluista ja -kykyisiä pk-yrityksiä, joilla ei ole kiinteitä vakuuksia kertynyt taseeseen. Pankkisääntelyn järkevöittäminen on kriittistä ylikansallisella tasolla, mutta Suomessa ei ole varaa sääntelyn ylitulkintaan tai pankkien ylivarovaisuuteen.

Toimenpiteet:

- Pk-yrityksille samat peruspankkioikeudet kuin kuluttajille.
- Kansallinen pankkilainsäädäntö ja sen tulkinta käännetään kasvua tukevaksi ja vakavaraisia pankkeja rohkaistaan rahoittamaan yrityssektoria Suomessa.
- Pk-yritysten kasvun vaatiman riskirahoituksen varmistamiseksi tulee valtiolla olla valmius kasvattaa sitoumusta Finnvera Oyj:lle luotto- ja takaustappioiden korvaamisesta.

7. Yhteisöveron alennus

Kansainvälinen valtiontuki- ja verokilpailu on entisestään kiristynyt viime vuosina. Suomi ei pärjää suurempia maita vastaan valtiontuen määrässä. Suomen on pakko löytää omat kilpailuetunsa, jotta voimme pärjätä kansainvälisessä kilpailussa.

Toimenpiteet:

- Yleisen yhteisöverokannan laskeminen 18 prosenttiin. Yhteisöverokannan alentaminen on lain- säädännöllisesti helposti ja nopeasti toteutettavissa verrattuna uusien kannusteiden säätämi- seen, jotka edellyttävät aikaa vievää valmistelutyötä. Yhteisöveron alentamisen aiheuttaman verotulojen laskun kattamiseksi suoria yritystukia ja verotukia tulisi leikata.
- Tuplapoistojen jatkaminen vuodesta 2025 hallituskauden loppuun tai mahdollisuuksien mukaan vaihtoehtona vapaat poisto-oikeudet.

8. Osinkoverotuksen uudistus

Nykyinen osinkoverojärjestelmä ja siihen viime vuosikymmeninä tehdyt kiristykset ovat johtaneet sii- hen, että yrityksillä ja yrittäjillä ei ole riittäviä kasvun kannustimia. Tämä näkyy kasvuhakuisten yritys- ten osuuden trendinomaisena laskuna. Se myös suosii liiketoimintoja, jolle kertyy luontevasti nettova- rallisuutta, ja vastaavasti sen voidaan järjestelmätasolla nähdä syrjivän esimerkiksi startup- ja asian- tuntijayrityksiä sekä työvoimavaltaisia aloja.

Toimenpiteet:

- Uudistetaan osinkoverotusta yrittäjäriskiä paremmin kompensoivaksi luopumalla listaamatto- mien yhtiöiden osinkoverotuksen nettovarasidonnaisuudesta.
- Listaamattoman yhtiön jakama osinko olisi jatkossa:
 - o 150 000 euroon asti 25 % veronalaista pääomatuloa ja 75 % verovapaata tuloa
 - o 150 000 euroa ylittävältä osalta 50 % veronalaista pääomatuloa ja 50 % verova- paata tuloa
- Osingon veronalainen osuus verotetaan jatkossa aina pääomatulona ja ansiotulona verotetta- vasta osingosta luovutaan.
- Listatun yhtiön jakama osinko olisi jatkossa 70 % veronalaista pääomatuloa ja 30 % verova- paata tuloa. Listattujen ja listaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen erojen taustalla on se, että listaamattomassa yhtiössä osakkaalla on omistuksestaan yleensä huomattavasti suurempi riski, vähäisempi likviditeetti ja heikko hajautus. Yrittäjä- ja sijoittajariskin ero pitää tunnistaa.
- Ylimpien palkkatyön marginaaliverojen alentaminen 50 prosenttiin, jotta palkkatyön ja osinko- jen verotus eivät erkaannu liikaa toisistaan
- Kotitalousvähennyksen leikkauksesta pidättäytyminen toimialaneutraalisti.

9. Sosiaaliturva

Sosiaaliturvajärjestelmää on kehitettävä työllistämistä ja työllistymistä kannustavaan suuntaan. Vain yrittämisen ja työn kautta saadaan talouskasvua. Hallitusohjelmassa on hyviä kirjauksia, jotka vaativat toimeenpanoa. Myös lisätoimia on mahdollista tehdä.

Toimenpiteet:

- Käynnistetään pikaisesti hallitusohjelman mukainen YEL-kehittämisselvitys. Sen yhteydessä arvioidaan mahdollisuus nostaa yrittäjän eläkelain mukaisen pakollisen vakuuttamisen alarajaa vähintään yrittäjän ansiosidonnaisen työttömyysturvan alarajalle ja vakuuttamisvelvollisen yrittäjän nykyistä laajempaa oikeutta määritellä joustavasti YEL-työtulonsa kulloinkin vallitsevaan tilanteeseen sopivalle tasolle. Aiempaa korkeampi vakuuttamisvelvollisuuden alaraja helpottaisi alkuvaiheen yritystoiminnan kasvattamista ja toisaalta varmistaisi sen, että YEL-maksuja maksava yrittäjä saa vakuutusmaksuilleen myös vastinetta.
- Toteutetaan yhdistelmävakuutus, jotta jatkossa sekä palkkatyöstä että yrittäjämuotoisesta työstä voi kerryttää työttömyysturvaa yhdessä.
- Poistetaan eläkkeen kertyminen ansiosidonnaisen päivärahan ajalta. Nykyisin työeläkettä kertyy työansioden lisäksi myös eräiltä palkattomilta ajanjaksoilta. Eläkettä kerryttää esimerkiksi aika, jolta henkilö saa ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Ansiosidonnaisen päivärahan ajalta kertyneen eläkkeen rahoittamiseksi työllisyysrahasto maksaa vuosittain merkittävän summan eläkejärjestelmälle. Summa on ollut 2010-luvulla 600–900 miljoonaa euroa vuodessa. Varat kerätään työttömyysvakuutusmaksuilla kaikilta työntekijöiltä ja työnantajalta. Myös palkansajakassaan kuulumattomat osallistuvat rahoitukseen, vaikka heille ei työttömyysajalta eläketurvaa kerrykään.
- Vanhempien toimeentulo perhevapailla tulee turvata verovaroin rahoitetulla päivärahalta, ei sairausvakuutusjärjestelmästä, jonka rahoituksesta työnantajakollektiivi vastaa merkittävästi. Tämä alentaisi työllistämisen kynnyksiä erityisesti synnyttävien vanhempien osalta.

10. Kaupallisten sopimusten maksuehtojen parantaminen

Suomessa yrityksiä on ajautunut konkurssiin enemmän kuin 20 vuoteen. Osa konkurseista johtuu siitä, että yritykset eivät ole saaneet omilta sopimuskumppaneiltaan saataviaan ajoissa. Maksuehtolaki edellyttää, että yritysten välillä saa käyttää yli 30 päivän maksuehtoa vain, jos osapuolet siitä ovat sopineet. Selvitysten mukaan lakia ei kuitenkaan isossa osassa sopimussuhteita noudateta, ja suuryritykset sanelevat yksipuolisesti itselleen pitkät maksuehdot.

Toimenpiteet:

- Maksuehtolakia muutetaan siten, että lailla asetetaan viranomainen valvomaan maksuehtolain noudattamista.

11. Tehostetaan hallintoa ja avataan markkinoita

Suomen tavoitteena pitää olla maailman läpinäkyvin, reiluin ja tehokkain julkinen hallinto. Hallinnon tehostaminen toteutuu parhaiten siten, että varsinaisten viranomaistoimintojen ulkopuolella oleva palvelutuotanto tehdään mahdollisuuksien mukaan julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyönä ja hankinnat ovat avoimesti kilpailtuja.

Toimenpiteet:

- Kiirehditään hallitusohjelman toteutumista: julkisen sektorin ostolaskudata avataan, säädetään sidosyksiköille vähimmäisomistusprosentti (10 %), asetetaan käsittelyajoille lakisääteinen ja sitova määräaika, varmistetaan englanninkieliset viranomaispalvelut, toteutetaan yhden luukun palveluperiaate ja toteutetaan nopeat digitaaliset viranomaisratkaisut.
- Toteutetaan määrätietoisesti hallituksen norminpurkuohjelmaa (ml. Yrittäjien 120 esitystä normien purkamiseksi).

12. Epäonnistumisen hyväksyminen ja yrittäjän uusi alku

Yritystoimintaan kuuluu olennaisena osana riski toiminnan kannattamattomuudesta ja päättymisestä. Joka vuosi toimintansa päättää Suomessa noin 30 000 yritystä. Suurin osa lopettaa yritystoiminnan hallitusti mutta erityisesti viime vuosina konkurssiluvut ovat olleet selvässä kasvussa. Yrittäjiltä kysyttäessä kasvuun kannustaa muun ohella myös epäonnistumisen hyväksyminen yhteiskunnassa (32 %) sekä uuden alun mahdollisuuden helpottaminen (24 %). Jos yrittäjä ajautuu konkurssiin tai saa toimintansa aikana maksuhäiriömerkinnän, on lainsäädännössämme ja käytännössämme edelleen useita esteitä yritystoiminnan jatkamiselle tai uudelle yritystoiminnalle.

Toimenpiteet:

- Turvataan Yrittäjän Talousapu -palvelun riittävät resurssit.
- Poistetaan yrittäjän uuden alun esteenä olevat luvanvaraisten elinkeinojen edellytykset.

- Taataan lailla yrittäjälle oikeus saada peruspalveluja, kuten pankki- ja tietoliikennepalveluja, joita tarvitaan elinkeinon harjoittamiseen.
- Vahvistetaan yrittäjien jaksamista.

13. Yrityksiin kohdistuva sääntely

Yrityksiin kohdistuvan sääntelyn määrä ja yksityiskohtaisuus on kasvanut viime vuosina. Yrityksiin kohdistuvasta sääntelystä 50–80 % tulee toimialasta riippuen unionista. Lisäksi kotimaista sääntelyä on paljon. Sääntelyn kumulatiivinen vaikutus, yritysten velvollisuus olla selvillä kaikista velvoitteista sekä sääntelyn aiheuttama hallinnollinen taakka ovat pienyrityksille paikoin kohtuuttomia. Noin 70 % pk-yrityksistä on sitä mieltä, että sääntely-ympäristömme ei ole yritystoimintaa ja kasvua tukevaa.

Toimenpiteet:

- Joustavoitetaan ja nopeutetaan kaavoitusta ja lupamenettelyjä.
- Jatketaan norminpurkua, mutta huomioidaan samalla, että yritystoimintaa ja kasvua tukeva sääntely edellyttää paikoin myös lisäsääntelyä. Kartoitetaan myös nämä tarpeet.
- Sitoudutaan siihen, ettei yrityksille aiheudu tällä hallituskaudella sääntelystä nykyistä enemmän hallinnollista taakkaa eikä kustannuksia.
- Sitoudutaan siihen, että Suomi edistää EU-vaikuttamisessaan yrityksiin kohdistuvan sääntelyn vaikutusarviointia, sääntelyn järjeistämistä sekä sitä, että yrityksiin kohdistuvaa sääntelyä ei jatkuvasti lisätä.

14. Omistajavaihdoilla uutta kasvua

Suomessa jopa 50000 yrittäjää etsii yritykselleen jatkajaa ja noin 40000 yrittäjää etsii ostettavaa (Yrittäjägallup). Tutkimusten mukaan 70 prosenttia ostajista kasvattaa uutta yritystään ja 30 prosenttia muuttuu voimakkaasti kasvaviksi yrityksiksi. Usein yhden yrityksen ostanut henkilö ostaa yhä uusia yrityksiä ja muuttuu sarjayrittäjäksi. Yli 80 % omistajanvaihdoksista on joko onnistuneita tai erittäin onnistuneita. Tarvitsemme kuitenkin lisää työkaluja omistajanvaihdoksiin.

Toimenpiteet:

- Omistajanvaihdosten vauhdittaminen yrityspalvelusetelin avulla koko maahan.
- Restartup-hautomoita Suomen jokaiseen maakuntaan. Ostetut yritykset ovat eri asemassa ja tarvitsevat erilaista tukea kuin yritystoiminnan nolasta aloittavat. Näissä tarvitaan mm. HR-osaamista, omistamisen osaamista, toiminnan kehittämisspalveluja.

15. Pk-yritysten kasvuun ja kansainvälistymiseen uusia tuki-instrumentteja

Pk-yritysten kansainvälistymisen ensi askeleiden tuki-instrumentit ovat huolestuttavasti vähentyneet viime vuosina. Aikaisempia tukimuotoja on poistettu, mutta uusia ei ole kehitetty tilalle. Mikroyritykset ovat kuitenkin pääosin niitä yrityksiä, joissa syntyvät radikaalit innovaatiot.

Toimenpiteet:

- Kasvun määritelmää on hyvä miettiä uudestaan. Helposti julkiset tukiorganisaatiot etsivät "yksisarvisia", jotka kykenevät hyvin nopeaan kasvuun ja kansainvälistymiseen. Myös hiljaisempi kasvu voi olla myös vakaata ja kestäväää kasvua.
- Nykyisin TK-rahoituksella ei voida rahoittaa yritysten innovaatiotoimia (mm. kaupallistaminen, markkinoille meno). Kaupallistamiseen tarvitaan lisää tukea, koska Suomi ei pärjää esimerkiksi brändäämisessä tällä hetkellä. Pitäisi huomioida enemmän myös luovia aloja.
- Tarvitsemme lisää Team Finland -henkeä myös maakuntiin ja yritysten organisaatiot enemmän keskiöön osana Team Finland -palveluja (yrittäjäjärjestöt, kauppakamarit, EK ja Perheyrittäjät).
- On huolehdittava, että ne yritykset, joilla on halua, mutta ei vielä riittävästi pääomia kasvuun, löytävät myös rahoitusta TESI:n oman pääoman rahastoista.

16. Työvoimapalvelu-uudistuksen on onnistuttava

Nyt ollaan perustamassa 45 työllisyysaluetta, mikä voi olla työvoiman liikkuvuuden näkökulmasta uhka tai mahdollisuus. Uudistus ei saa heikentää työvoiman liikkuvuutta alueellisesti tai tuottavampiin yrityksiin. Aito työllisyys syntyy ainoastaan elinvoima- ja kilpailuedun ja paikallisesti aktiivisen elinkeinopoliitiikan ansiota. TE-palvelu-uudistuksen perustavoitteena on ollut työvoimapalvelujen, yrityspalvelujen, elinkeinopoliitiikan ja koulutuspolitiikan yhdistäminen synergiseksi kokonaisuudeksi. Kuntien vastuulla olevia työllisyysalueita on tuettava tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

Toimenpiteet:

- Uusia toimintatapoja voidaan parhaiten kokeilla antamalla kilpailulle tilaa – eli avaamalla nykyistä enemmän työvoimapalvelut myös yksityiselle sektorille. Yksityiset koulutus- ja työvoimapalvelun tuottajat ovat osoittaneet tehokkuutensa työn ja työnhakijan kohtaamisessa.
- Mikäli työvoima-alueiden kesken ei ole avoimuutta ja tietojärjestelmät potentiaalisesta työvoimasta eivät ole avoimesti kaikkien työvoimapolitiikan toimijoiden käytössä, aktiivisen työvoimapolitiikan toteuttaminen tulee mahdottomaksi. Vastaavat tiedot on oltava myös yksityisten palveluntuottajien käytössä.
- Valtionhallinnon on annettava työllisyysalueilla riittävästi vapautta tavoitteiden saavuttamiseen. Liian lukuisat ja yksityiskohtaiset mittarit, ohjelmat ja työryhmät vievät aivan liian paljon aikaa varsinaisten tavoitteiden toteuttamiselta ja asiakkaiden kohtaamiselta.
- Yrittäjät toivovat, että monilla alueilla ymmärretään, että alueiden koon on tietyissä palveluissa oltava riittävä, jotta palvelujen järjestäminen on järkevää asiakkaiden näkökulmasta. Kun haetaan esimerkiksi osaamista, sitä haetaan globaalisti, ei vain hallinnollisten alueiden sisältä. Toisaalta kun toteutetaan paikallista elinkeinopolitiikkaa, mietitään koulutusta kunnan sisällä, nopeaa kaavoitusta, lupapolitiikkaa tai paikallisten työttömien aktivoimista, perinteinen kuntatason lähellä oleva päätöksenteko on enemmän kuin tarpeen.